

اداره مخصوصه

درسعادته باب عالی جاده سنده

محل اداره :

مشرط القلم

۱۳۲۶

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جديده مع المنوريه
قبول اولنور
درج ايله بن آثار اعاده اولنور

دين، فلسفه، علوم، حقوق، ادبياتدن و سياستدن وبالخاصه كرك سياسى و كرك اجتماعى و مدنى احوال و شئون اسلاميه دن
بحث ايدر و هفته ده بر دفعه نشر اولنور.

صاحب و مؤسسرى :

ابوالعلا زين العابدين — ح. اشرف اديب

تاريخ تأسيسى

۱۰ تموز ۳۲۴

درسعادته نسخه سى ۵۰ پاره در

قىرله دن مقوا بورو ايله كوندريلىر سه سنوى
۲۰ غروش فضله آلنير

درسعادته پوسته ايله كوندريلىر سه ولايات بدلى اخذ اولنور

سنه لى	التى آيلنى	غروش
۸۰	۴۰	»
۸۰	۴۰	»

ولاياتده

ممالك اجنبيه ده

عدد : ۵۱

۱۰ شعبان ۳۲۷ پنجشنبه ۱۳ اغستوس ۳۲۵

ايكنجى جلد

خرستیانلق و مسلمانلق

ان فی ذلك لذكری لمن كان له قلب او القى السمع وهو شهید.

جناب حق انسانی صنایع بر عالم، صنایع بر مخلوق اوله رقی را تمش، اوکا نفسی ایچون نصل چالیشه جفنی، ایجاده، اختراعه، نصل یول بوله جفنی کوسترمش، رزقی انک امکنه باغلی اوله رقی تقدیر ایتمش، دها دوغریسی انسانی کندی موجودیتنک رکنی کندی بقاسنک مداری قیامشدر.

بو حیثیتله انسان طاراق یاخود بوللق، صیقتی یاخود رفاه، وحشت یاخورد مدنیت کبی حالاتک عمومینی شامل اولدینی حالده کندی اعمالنک اثر صنعی در.

طوپراغی سورهرک بیهجک تدارک ایتسی، وحشی حیوانلری تربیه ایدرک خدمتنده قوللانسی، صوغوقدن، صیجاقدن، طاشدن، دیکندن صرتی، ایاغنی محافظه ایچون لباس، پابوج باقمسی، کبجه لری آلتنده بارینه جق بریر حاضر لامسی، انجق انسانک کندی تقدیرینک، کندی تفکیرینک مظاهریدر، بشقه سی دکلدرد. کذلک ناز و نعیمه، دبدبه و احتشامه عائد شیلرده انسانک بوقدر تفنن ایتسی ده ینه کندی اعمالنک صور کونا کونی، کندی افکارینک تجلیات نامحدودیدر.

انسان ولو بر آن ایچون چالشمقدن فارغ اولسه ده الی طبیعتیه آچهرق بر نفسلک حیات ایسته مش اولسه شبهه یوقدرکه طبیعت کنیدیسنه ایستدیکنی ویرمز. حتی اونی عدم اوچورملرینه سوق ایدر. انسان صنعنده و اختراعنده کنیدیسنی ارشاد ایده جک بر مرشده، راستاده محتاجدر. لوازم معیشتی، اسباب حیاتی چوغالتمق ایچون چالشدینی کبی نصل چالشه جفنی بیلیمک، چالشه بیلیمک ایچون ده اوله جه چالشیر. او حالده صنعی ده کندی محصول صنعی اولمش اولور. دیمک انسان شئون حیاتیه سنک کافه سنده طبیعت کلیه دن آیری ایش کبی باشلی باشنه بر عالمدر، بر عالم صنایع درکه طبیعت اولان احتیاجی ایشجینک آله اولان احتیاجی کیدر.

انسانک برده ادراک، تعقل، اخلاق، ملکات روحیه، انفعالات روحیه کبی احوال باطنه سنه باقه جق اولورسوق اونی ینه صنایع بر عالم بولورز: شجاعتی، جباتی، تلاشی، متاتی، بخلی، کرمی، علویتی، ذلتی، حلمی، شدتی، حرصی، عفتی، بونلره بکزر بشون کالاتی، بوتون نقائصی آلمش اولدینی ایلک تربیه ایله یتشدیکی محیطده کی انسانلرک احوالندن کندوسنده قالان تأثراته تابعدر. غایه آمالی، طرز تفکری، تمایلی، اسرار الیه بی اکلامغه اشتیاقی، یاخود طبیعتنک آرقه سندن قوشمسی، هرشیئتک حقیقتنه نفوذ ایتیه هوس ایتسی، یاخود دائماً سطحیات ایله اکتفا ایلیمسی کبی بتون حرکات فکریه کنیدیسنده و قبله باباسندن، آناسندن، قومندن، قبیله سندن الحاصل تماسده بولتمش اولدینی انسانلردن قالمه بر طاقم و دیعه لر در.

لکن طوغدینی، یتشدیکی یرک هواسی، مزاجک نوعی، دماغک

[۲] قول نبویسیدر. ومعنای شریفی ده: هر امر مهم که رحمن رحیم اولان اللهک اسمیه باشلانیه، خیر و برکتدن خالیدر دیمکدر، اکامثالاً قصیده سنه بسمله ایله باشلایه رقی [بسم الله الرحمن الرحیم] دیمش وشعره بسمله ایله باشلانماز سوزینه التفات ایتماشدر. چونکه اوسوز شایان بحث اولقی ایله برابر افضل علوم و معلوماتی مشتمل بولسان بو مثللو قصائد حتمند دکلدرد. بوکبی بر قصیده بسمله یه بر جوق تصا. نیفدن دها جدیر و سزادر. قصیده نک شراخیدن [بدر الصاوی] دیورکه شعره بسمله ایله باشلامق جائز دکلدرد، دیانلرک سوزی نابجا مدح و قدح لری متضمن بولنان اشعاره محمولدر و جناب حقک والشعراء یتبعهم الفاوون» قول کریمی ایله مراد بوکبی شعرلر انشاد ایدنلردر. اما بو قصیده غراء جناب رسالتناب افندمنک «ان من الشعر لحکماء» ستایش جلیله مظهر اولان اشعاردندر. انتهى.

بسمله ایله باشلا، بونعت رسول اللهدر
ذکر اوصاف معالی حبیب اللهدر
ناظم افخم بوصیری شرح سیرت ایلمش
بر عجب صورته اثبات نبوت ایلمش
مندرج بونظم انفسده کالات بنی
عارفانه نیجه اسرار و اشارات خفی
سانحای ناظمک پک دلنشین و محتشم
ایلمش تأییدانی روح رسول محترم
نفسه سنده بوی فیض احمد مختار وار
لمحه سنده نار عشق سرور ابرار وار
ماحصل اول نظم که موضوعی رسول اللهدر
شبهه سز شایسته عنوان بسم اللهدر.

برکت زاده اسماعیل حق

کَيْفَ تَرْقِي رُؤْيَاكَ الْاَنْبِيَاءُ
يَا سَمَاءَ مَا طَاوَلَتْهَا سَمَاءُ

ای آسمان عز و علا! انباء سنک ترقی ایتدیکک کبی نصل ترقی ایده بیلورلرکه او آسمان معنویلردن هیچ بری سنک درجه و منزلتکه واصل اولماشدر. یا حبیب الله سنک درجه و منزلتک، مجد و شرفک عندالله پک بلند و عالی در. ذات رسالتنابک لیله اسراده مسجد حرامدن مسجد اقصایه قدرطی مسافه ایدوب بورادن سماوات علایه، اندن سدره منتهایه، اورادن مستوایه، دها اوتنه عرش و رفرفه خلاصه حیث ماشاء الله قدر عروج ایتدک و هر صفت کالیدن اکملنه انتقال ایده ایده تا ادراک بشرک احاطه ایده میه جکی درجات اعلی العالیه واصل ایلدک انباء عظام و رسل فخام سنک درجه سامیه کالکه نه ممکن ترقی ایده بیلسونلر.

مابعدی وار برکت زاده: اسماعیل حق

شکلی ، بدنک ترکیبی کبی اسباب طبیعیہ نک اعراض نفسیہ و صفات روحیہ اوزرینہ تأثیری اولیہ رق بونلر یالکر استعداد و قابلیت اوزرنده ، اوده پک ضعیف اولمق شرطیلہ ، بر اثر براقہ بیلیرلر . چونکہ کرک تربیہ دن کرک برابر دوشوب قالقیلان انسانلرک احوالندن ، کرکسہ ارباب ارشادک افکارندن روحده حاصل اولان انطباعات اوتأثیری چارچابوق محو ایدرک اولدن یوقش کبی بر حالہ کتیریر .

اوت افکار تجدد ایدیور ، معقولات برطرفدن طوغویور ، اوصاف یوکسلور ، همتلر عظمت کتساب ایدیور . حتی ، صوکرده دن کلنلر اولکبارہ فائق کورونیورده بونلرک هپسی طبیعتک تصرفاتنددر ، محصول اکتساب دکدر ، ظنی بسلیور . لیکن ایشک طوغوسی هر دیکیلان افاجک میوه سی ، هر سیمک نتیجہ سی بر مصنوعدرکہ دیگر مصنوعه تابمدر . دیمک انسان عقلی و اوصاف روحیہ سی اعتباریلہ ده بر عالم صنایعدر .

بو حقیقتک عاقللرک ده ، الکسیط فکدرلرک ده شبهه ایتیمہ چکی قدر آچیقدر . بونکہ برابر خاطر کزه کتیریور میسکزکہ اعمال بدنیه انجق روحک ملکاتندن ، روحک عزائمندن صادر اولور . روح بدن اوزرنده ایستدیک کبی تصرف ایدن بر سلطان قاهر در ؟ بویله براخطاره حاجت کورلر ، ظن ایدرم . چونکہ ذهnlرک بو حقیقتندن خالی قالدینی یوقدر . انجق صده کیرمز دن اول برکله حق سویله حکمکہ هیچ بر منکرک انکار ایدہ چکی ظن ایتیورم .

دین وضع الهی در . دینی اوکرمتن ، دینه دعوت ایدن بشردر . عقول دینی هم مبشر هم منذر اولان پیغمبرلر دن تلقی ایدر . ارحالده من طرف الله وحیه مظهر اولمیانلر ایچون دین کسبی در . ایشته تبلیغ ، تعلیم ، تلقین طریقاریله منقول اولان دین درکہ هر امتده قلبلر ایله الک اول امتزاج ایدر ، وجدانلر ده رسوخ بولور ، نفوسی عقائدیلہ ، ملکاتیلہ ، عاداتیلہ الفت ایتدیرر ، بدنلری بیوک کوچک هر درلو حرکاتنه آلیشدیرر . اوحالده افکار اوزرنده کی ایلک تصرف ، ایلک نفوذ ، دینک نفوذیدر . روحک سلطانی ، بدنی تدبیرہ ارشاد ایدن مرشدی دیندر .

انسان بدایت نشأتندہ مجلا بر لوحه کبی درکہ اولوحه اوزرنده کی ایلک نقش نقش دیندن عبارتدر . انسان سائر اعماله دینک سوقیلہ ، دینک ارشادیلہ کیدر . دیندن بشقه نفوسه طاری اولان شیلرک هپسی شاذدر . حتی بر آدم دیندن چیقسه دینک کندوسنده حاصل ایتدیک صفتلر دن ممکن دکل چیقہ باز . بلکه دینک انطباعاتی بریاره نک التیامندن صکره جلده قالان اثر کبی پایدار اولور .

بزم اصل موضوع بحثمز ملت مسیحیه ایله ملت اسلامیہ ایدی . واقعا بو بحث اوزون کیدرسده بز تفصیلی افاده ایدہ چک صورتده اجمال ایدہ چکز .

دیانت مسیحیه صلح و مسالمت اساسی اوزرینہ قورولمش ، قصاصی قالدیرمش ، ملکی ، سلطنتی ، دنیایی ، دنیایه عائد احتشاماتی آتمش ، خرسیتیانلرہ باشلرنده هانکی سلطان اولورسه اولسون منقاد اولمہ یی

توصیه ایتش ، پادشاهلرک ماللرینی پادشاهلرہ براقش ، شخصی ، جنسی ، حتی دینی هر درلو منازعاتی منع ایله مشدر . نته کیم انجیلک وصایاسندن اوله رق شوسوزلری کورویورز : « صاغ یاناغکه اوران آدمه صول یاناغکی ده طوت » کذلک انجیلک خبرلندن اوله رق شو حکمه تصادف ایدیورز : « پادشاهلرک حکمی فانی اولان وجودلرہ عائددر . باقی و حقیقی حکومت ارواح اوزرینہ اولان حکومتدرکہ اوده انجق جناب حقکدر . »

شیمدی کیم بودیانتک اساسلرینہ واقف اولور ، صوکره افکار اوزرنده دینک عظیم بر نفوذی اولدینی حقیقده کی سوزیمزی خاطرینہ کتیرر ، دها صوکره هر خیالک اراده اوزرنده بر تأثیری اولوب او تأثیرک ظامر بدنده مطلقا بر حرکتی کوریلہ چکی دوشونورسه دین صلح و سلام اولان بویله بر دینہ اتباع ایدنلرک ، بویله بر دینک عقائدینہ انتسابی اولانلرک حالندن ، طورندن صوک درجهلرده حیرته دوشر . چونکہ خرسیتیانلر مفاخرده ده ، دبدبه حیات ایله ، رفاهیت معیشت ایله مباهاتده عادتاً مسابقه ایدیورلر ، لذائذ حیاتی استیفا خصوصنده هیچ برحد طمانیمورلر ، مملکتلر فتح ایتک ، اقطار بعیدیه مستولی اولمق ایچون مسارعته بولایورلر ، هر کون فنون حربدن یکی بر فن اختراع ایدیورلر ، آدم اولدورن آلات حربیه اختراعنده کوندن کونه ایلری کیدیورلر ، اوآلتری بر برلرنده دنه دکلری کبی باشقه لرینده هجوم ایدیورلر . عسکرک تعلیم و تربیه سی ، سوق الجیش ، نعییه کبی فتونی ایلر بلتمک ایچون اوقدرزمان ، اوقدر فکر صرف ایدیورلرکہ بو کون عسکرک فنون حاضره نک الک واسی ، الک مشکلی صره سنه کچمشدر . حالبوکہ دینلری ایجابجه باشقه لرینک مملکتنه ، اراضیسنه استیلا شویله طورسون ، کندی ملکلرینی محافظه یه بیلہ اوغراشایه چقلردی .

دیانت اسلامیہ یه کلانجه ، اوغلبه و شوکت آرامق ، فتوحات واسبابی تأمین ایله مک ، شریعتنه مخالف کلن قوانینک هیچ برینہ التفات ایتمه مک ، هانکی قوه حاکمه اولورسه اولسون ، احکامی تنفيذ ولایتی اولمقدن صکره قطعاً انقیاد ایلمه مک اساسلری اوزرینہ قورولمشدر . شیمدی بودیانتک اساسلرینہ باقان ، کتاب منزلندن بر سوره اوقویان آدم هر درلو شبهه دن عاری بر صورتده حکم ایدرکہ : بودینه انتسابی اولانلرک یربوزنده الک محارب برملت اولمسی ، آلات حربیه ایجادنده بتون ملتلی کچمسی ، فنون عسکریه ده تبحر ایچون حکمت ، کیمیا ، جراثیمال ، هندسه کبی علومک کافه سی نه قدر ممکن ایسه اوقدر ایلری کوتورمسی قطعیدر .

کذلک « واعدوا لهم ما استطعتم من قوة » آیت جلیلہ سنی تأمل ایدن آدم یقیناً کلارکہ بودینک نشانه سنی ، صبغه سنی حامل اولان انسانلر اقوام سائرته نک تغلبه ، استیلاسنه بویون اکمک شویله طورسون ، بوتون دنیایه غلبه ایتک میلی ایله او میلی تسکین ایچون طاقت بشرک مساعده اولدینی قدر چالیشمق هر وسیله یه مراجعت ایله مک عزم قطعیمسی حاملدرلر .

خصوصیله او کدول مقابلنده بحث طوتوشمہ یی تحریم ایدن

شریعت اسلامیه نیکوچیلک ایلہ آیتلانی استئنا ایتش اولمی دوشونو۔
لورسه شارعک فنون عسکریه نه بویوک رغبت کوستردیک عیان اولور۔
لیکن مسلمانلغک اساسلرینی تدقیق ایدن ذات بو قدر حقائقه
مطلع اولقله برابر صوک زمانرده کی مسلمانلرک حائنه باقدینی کبی
حیرت دکل، دهشت ایچنده قالیر!، اوله یاه، کندیلرنده سسقوطدن،
قوتدن اثر اولدینی کبی اسبابی آرامقده یوق؛ فنون عسکریه ده،
آلات حربیه ده ایلری کیمک هوسی مقود؛ برحالده که کندیلرینه
هرشیدن زیاده واجب اولان بو خصوصده اقوام سائرردن بوقدر کیریده
قالملرده شیمدی اوفلرده، او آتلرده غریبلری تقلیده مجبور اولملر۔
برچوقلری ده یابانچی عصرلرک حاکمیتی آلتنه کیرمش، اولره قارش
تذلل ایتمکده، اولرک احکامنه انقیاد ایلهمکده۔

طوغروسی شوایکی دینی مقایسه ایدن آدم قروپ طویلرینک،
مترالیوزلرک نصل اولوب ده اولکیسی ایلہ متدین اولانلر طرفدن
ایجاد اولندیغنه، مارتینلرک، ماوزلرک مسلمانلرک مملکتده یوقکن
خرستیانلرده بولندیغنه، یکی اصولده کی استحقاکلرک، زرهیلرک غایه
و حرب اهلی اولان مسلمانلرک ایلہ یاییلمیه رق، صلح و مسالمت اهلی
بولنان خرسیتیانلر طرفدن یابلدیغنه حیرتلی ایچنده قالیر۔

نصل اولورده اک بیوک بر حکیم حیرتده قالماز، اک نافذ بر نظر
حقیقه وصولدن عجزینی اعتراف ایتمز؟ عجبا کچن عصرلر، کچن دورلر
هرایکی دینک قایلرده رسوخ بولمسه کافی می کلدی؟ عجبا هرایکی طرفده کی
انسانلر اوزون برمدتدبری عقائد دینیله لرینی بر طرفه می براقدی؟ عجبا
خرستیانلر دین نامه یالکیز موسانک شریعتی آلف، یوشع بن نونک سیرتنه
اقتفالیمک ایلہ می اکتفا ایتدی؟ عجبا مسلمان منبرلرنده اوقونمقده اولان
خطبه لرک، موعظه لرک آره سنه کرک بیلرک کرک بیلمیه رک انجیلک آیتلرندن
بر قسمی می ادخال اولندی؟ یاخود ماملرک، شریعتی نشره مأمور
اولارک قابنه انجیلک روحی می سریان ایلدی؟ عجبا بویکی ملت حقنده
قانون الهی می دیکشیدی؟ یاخود مجرای طبیعت تبدل ایتدی ده بویکی
دینده ابدان می ارواحه متصرف اولدی؟ یاخود ارواح اوزرنده
فکرندن، خیالندن باشقه برمدبری پیدا اولدی؟ یاخود افکار اوزرنده
اک برنجی حاکم، اک بویوک مؤثر دین ایکن آرتق اوقوتک وجودی
بوسبوتون می قالدی؟ عجبا علتله معادل آره سنده کی مناسبت، اسباب
ایلہ مسببات میاننده کی ارتباط می قالدی؟

بوقدر اسرار، بوقدر معالر نصل اکلاشیله حق؟ شو حالی احناس
آره سنده کی اختلافه حل ایده بیله جکمی یز؟ حال بوکه هرایکی ملتک
اولادندن برچوغی عینی اصله رجعت ایدیورلر، انسابده بر برینه یاقلا
شیورلر۔ کذلک بو حالی مکانلرده کی اختلافه عطف ایله بیله جکمی یز؟
حال بوکه ایکی طرفه منسوب اولان خلقتک قسم اعظمی عینی
مملکتلرده، عینی محیطده یاشایورلر۔

دینلرینک هنکام شبابنده ایکن مسلمانلردن کوزلری قاماشدیره جق،
عقللره دهشت ویره جک ایشلر صدور ایتدی می؟ ایچلرندن عجملرک
عربلرک، ترکلرک بوتون دنیایی ضبط ایدرک عرش حاکمیتیه یوکسلن

اقوام ظهور ایلمدی می؟ اهل صلیب محاربه لرنده مسلمانلر طوپلره
بکزر برطاقم آلات ناریه قوللانملریدی که بوندن خرسیتیانلر فنا حالده
اورکملر، ماهیتی ده اکلایه مامشاردی۔

انکلیز مورخلرندن ملقام سرغوم دییورکه: «سلطان محمود
غزنوی هندده بولنان بتپرستلره محاربه ایدرکن طوپ قوللانمش ایدی
ایشته ۴۰۰ سنه هجریه سنده کی غلبه می بوسایه ده در۔ خرسیتیانلر ایسه
اوتاریلرلرده طوپه، تفنگه دائر برشی بیلمیوردی۔»

پک اعلا، هانکی عنایت غیبیه ملت مسیحیه نیک الیه یاپیشدی ده
اونی دینک ارکانی میاننده بولونمیان برغایت طوغروسیق ایتدی؟
کذلک هانکی صدمه سماویه مسلمانلرک کوکسنه ایندی ده اک برنجی
فریضه دینیله لرینی ایفایه مقتضی وسائلدن اولری بوقدر کیری براقدی؟
بو مقام مقام حیرتدر۔ بوتخالفه البته بر سبب وارددر۔ تفصیل
اوزون سوررسه ده بزجملاً سویلیه جکز:

دیانت مسیحیه نیک آوروپاده کولکه صالمسی، تعمم ایتیمی رومالیرک
یوزندندر۔ اولر اسکی دینلرندن توارث ایتش اولدقلری عقائد
و آداب ایلہ، اورادن کلن ملکات و عادات ایلہ مألوف ایدیلر۔ دین
مسیحی اوله بر صورتده کلدی که هیچ او عاداته، اولمکاته ایلمشمدی۔
اذهان حلولی قوت، شدت طریقلریله دکل اقناع ایتک؛ ذهنلری
یاتیشدیرمق طریقله ایدی۔ بناءً علیه دین عادتاً بولرک لباسنه برزیت
اولدی، سفلرندن توارث ایتش اولدقلری شیلری کندیلرندن سلب
ایتدی۔

بونکله برابر انجیلک ناسی صالح و مسالمته دعوت ایدن صحیفه لری
ادوار سابقه ده هرکسک معلومی اولان حقائق صره سنده دکل ایدی،
اونلری انجیق رؤسای روحانیه بیله بیلیردی۔ صوکره روماپاسلری
منصب تشریعه کچرک، اهل صلیب محارباتی اوامر دینی صره سنه
قویهرق دین نامه خلقی بو محاربه لره دعوت ایدنجه بو دعوتک آناری
ذهنلرده عقائد دینیله برلشدی، آرتق اصول دینی صره سنه کچدی۔
بونک اوزرینه آوروپاده کی مسیحیلرک عقائد اساسیه لری تزلزله اوغرا دی۔
آرتق شیعلر، فرقه لر ظهوره کله رک سلطنت دینی منازعاتی باشلادی۔
خرستیانانی قبول ایتدکاری صره ده وراثت صورتیه مالک بولندقلری
حرب و ضرب استعدادی اوزمانه قدر تخم حالنده ایکن بردن بره
آچیلدی۔

مسلمانلره کلنجه، بولر دینک بدایت ظهورنده بوقدر مظفریاته
نائل اولمش، بوتون اقوام دنیایه احراز غلبه ایلمش ایکن صوکره لری
ایچلرندن دین کسوه سنه بورونمش برطاقم حریفلر توره دی؛ بولر
دینه برچوق بدعتلر صوقدی، دیندن اولمایان شیلری اصول دینیله میاننه
ادخال ایتدی۔ آرتق جبری مذهبک اساسلری مسلمانلر آره سنده
انتشار ایلهرک ذهنلری زهرله مهیه باشلادی۔ بومذهب برطرفدن
خلق سعی و عملدن آله بیلدیکنه تنفیر ایتمکده ایکن دیگر طرفدن اوچنجی
دردنجی قرن هجریده توره یین بر آلائی زندیقلرک مظاهر وجودی
انکار ایلہ خیاله نسبت ایدن سوفسطائیلرک ظهوری، خصوصیه برطاقم

مفتريارك قلبلرده شهامتدن، همتدن اثر براقیه حق، روح غیرتسم قاتل کبی تأثیر ایدجک بریغین حدیثلر اویدوره رق صاحب شریعتہ نسبت جنایتندہ بولمسی ایشی بوسبوتون چیغیرندن چیقاردی .

واقما صحیحی باطلدن آیرمق ایچون قیام ایدن ارباب حق یوق دکل ایدی . لکن بونلرک دائرہ ارشادی عوام ناسی احاطه ایدہ میوردی . خصوصیلہ تعلیمده یاکلیش بریول طوتولدقندن ، دینک پیغمبر طرفندن اصحابی طرفندن تبلیغ اولنان اصول حقیقیسنه عمومی ارشاد مسئله - سندہ تقصیر ایدیلہ باشلادقندن صوکره طوغرو سوزلرک آراتق تأثیری اولمیوردی . بناءً علیہ دینک اصول قوی و جهله تعلیمی محدود یرلرده محدود انسانلره منحصر ایدی .

ظن ایدرم که مسلمانلرک توقفنه دها طوغروسی رجعتنه باشلوجه سبب بودر . اوت چکدیکمز فلاکتار هپ بونک یوزندن کلیور . شو قدر وار که دینه عارض اولان بوکبی عارضه لر کشف بر پرده یرینی طوتقله برابر عقائد صحیحہ اسلامیه ایلہ بونلرک آره سندہ رتدافع دائمی موجوددر . حق ایلہ باطلک آره سندہ کی نزاع ایسه خستلق ایلہ بنیه بیننده کی مدافعه به بکزر . برده مادام که دین حق ایلک صبغه الهیدر . مادام که اونک ضیای مبینی بوقدر بولو طلرک آلتندن زمان زمان ظاهر اولمقدہ در ، شبهه یوقدر که کونک برنده بوسبوتون میدانہ چیقهرق اولانجه فضیلہ تجلی ایدہ جکدر .

مصر مفتیسی مرحوم شیخ محمد عبده

مترجمی: محمد عاکف

قرآن جلیل العنوان علم هیأتک کشفیات اخیرہ سیلہ ترقیات آتیہ بشریہ یی احتوا ایدر

بودفمه انظار عامه به وضع ایتک ایستدیکم مطالعه پک مهمدر . مقصدم عرض معلومات دکل علمای اعلام و هیا انشانسان امته یکی بر باب مناقشه کشادیلہ وقوعبوله جق اقوال و محاکمه لرندن هم جنس وهم نوعمک استفادہ ایتسمیدر . زیرا حقیقت تلاحق مطالعات ایلہ تظاهر ایدر . بر فکر نه قدر سلیم اولور ایسه اولسون دیکرینک نظر - یه سندن مظاهرت کورمک ایستر . افکار بشریہ نک تعالیمی ، بشریتک تکاملی بوصورتله تجلی ایتمکده در . مسلك وانتسابم حسیلہ بر جوق زماندنبری آفتاب افق عرفان اولان قرآن جلیل الشانک آیات جلیلہ سی آره سندہ اجرام سماویه وسکانه دائر بر حکم الهی بولمق و آنکله هیأت شناسان عصرک استکشافات اخیرہ سندن استحصال ایدہ بیلدیکم بضاعه می تأیید ایتک هوسی فکرمی اشغال ایدر طوروردی . بوکون سورہ جلیلہ شورانک آیات حکمت بیناتندن اولان استعید بالله «ومن آیاته خلق السموات والارض وما بث فیهما من دابة وهو علی جمعم اذا یشاء قدیر» آیه کریمه سی قوه فکریه می اشراق ایتدی

الفاظ ومعانی عالیہ سی قارشیسینده درین بر تحیره طاتلی براستغراقه طالدم . مکرراً اوقودم اوقودقجه ذوق هیبتدن مترکب بر حس ایلہ متحسس اولیوردم . خلاصه شو — یر ایلہ کوکلر واورالرده نشر بیوردینی حیواناتک خلق وایجادلری جناب حق قدرت وصنعت حکیمانہ سنه دلالت ایدن آیات ربانیه دندر . جناب قادره طلق حضر تری مشیئت الهیه سی تملق ایدہ جکی زمانده بوخلوقاتک جمعه قادردر — مال ومعانی افهام بیوریوردی . بر نشئه روح افزا ایلہ دوشوندم « فیهما » ضمیرنه سموات وارضدن باشقه مرجع یوق « دابه » کله سنک مطلقاً حیوان معناسنه اولدیغنی (والله خلق کل دابة من ماء) آیه جلیلہ سی تصریح ایدیور . دینک که کشفیات اخیرہ وجهله کره ارض کبی بعض اجرام سماویه ده خلقت وطبیعتلریله متناسب حیوانات ایلہ مسکون بولندیغنی قرآن کریم ایلہ تأید ایدیور دیدم . دها زیاده تعمیق فکر ایتدم . کوردم که آیت جلیلہ یالکزر برض اجرامک مسکون اولدیغنی افهاملده قالمایور . جزء اخیر ی اولان « وهو علی جمعم اذا یشاء قدیر » منطوققجه سکان سما ایلہ سکان ارض آره سندہ آتیا برواسطه مواصلت ویاخباره کشف ایدیلہ جکفی و برواسطه ایلہ زمین و آسمان سکنه سنک حقیقه ویا حکماً اجتماع ایدہ جکلرینی ده بیان بیوریور . اوزمان نشئه وحیرتم تضاعف ایتدی . بیضاوی مرحومک تفسیرینه مراجعت ایتدم . مرحوم مشار الیه فن جلیل تفسیرده باند اقتداریلہ برابر آیه جلیلہ مذکورده مقیاس تفسیری لزومی نسبتندہ توسیع ایتهمش زیرا « دابه » کله سی مسییک اسمنی سببه اطلاق قیاندن اوله رق « حی » ایلہ تفسیر ایدیور بونکله سکان سماک ملائکه یه منحصر بولندیغنه اشراب ایتک ایسته یور . حقیقتک اراده - سنه مانع برقرینه بولمادقجه لفظک مجازه حل ایدلمسی قبول ایدیلر توجیه لرندن اولمادیغندن حقیقتدن صرفی ایچون برقرینه تحریسی خصوص - صنده اعمال فکر ایتدم . اوزمانکی علم هیأت نظریه سنجه اجرامک مسکون اولمادیغنی فکر وذهابی قرینه مانعه اولمق اوزره وارد خاطر اولدیسده قطعت حاصل ایتین نظریه لر الفاظ قرآنی یی حقیقتلرندن صرف ایدہ جک قوتی حائز اوله مایه جنی ملاحظه سی بنی برقرینه دیکر تحریسنه سوق ایتدی . حالبوکه باشقه قرینه یوق . خصوصیلہ حیات حیوانات ایلہ دابه کله سنک معنای تضمنیسی اولان مشی وحرکت آره سندہ کی سبیت مسبیت ع قوسی ایجه بحث کوتورر . زیرا دیب حیوانات حیاندن دکل اراده اختیاریه وسوق طبیعتدن متسببدر دینلره کوره حیات ، سبب امید وبلکه ابعدا قالیر . تفسیر مذکور ی تعقیب ایتدم . بر ایکنجی توجیه ده مصادف نظرم اولدی . بونده دابه لفظی حقیقه یعنی علی الاطلاق حیواناته صرف ایدلمش فقط حیوا - ناک منحصراً کره ارضده بولندیغنی نظریه سی بقا ایتک ایچون « فیهما » ضمیر تثنیه سندہ تمحل واختیار تکلف ایدیلور . مفسر مرحوم لفظ مذکور ی حقیقه حمل ایتدکن صکره کویا کنایسنه شو — ربع مسکونده حیوانات موجود ایسه ده ساده ایلہ برشی یوقدر ناسل اولیورده « فیهما » ده کی تثنیه ضمیریلہ برابر دابه